

2 0 1 4

PREGÓ DE LA FIRA I FESTES DE L'ASCENSIÓ 2014
A CÀRREC DE LA SENYORA **ANNA M. JANSANA I DURAN**

PREGÓ DE LA FIRA I FES-
TES DE L'ASCENSIÓ 2014
A CÀRREC DE LA SENYORA
ANNA M. JANSANA I DURAN

2 0 1 4

PREGÓ DE LA FIRA I FESTES DE L'ASCENSIÓ 2014
ANNA MARIA JANSANA I DURAN

EDICIÓ: AJUNTAMENT DE GRANOLLERS
DISSENY: AMADOR GARRELL

IMPRESSIÓ: IMPREMTA MUNICIPAL DE GRANOLLERS
DL: B 12466-2015

Foto: Toni Torrillas

ANNA MARIA JANSANA I DURAN (Granollers, 1952) és directora del Centre de Normalització Lingüística del Vallès Oriental, amb seu a Granollers.

Ensenyar la llengua catalana ha format part de la seva vida: va començar a finals dels anys setanta fent de mestra de català a l'Escola Celestí Bellera. Després va fer classes de català per a adults a Canovelles, la Garriga, Granollers, Lliçà d'Amunt, Mollet...

L'any 1989 es va crear el Consorci per a la Normalització Lingüística –del qual l'Ajuntament de Granollers és membre fundador–, i poc després va ser directora del Centre de Normalització Lingüística.

Amb un equip format per 33 persones, des del CNL treballen perquè la llengua catalana arribi a tothom i a tot arreu, a través dels cursos, l'assessorament i la dinamització lingüística, per tal de contribuir a fer del català una llengua viva, moderna i de prestigi.

Bona tarda, bona tarda a tothom.

En primer lloc, vull donar les gràcies a l'alcalde, en Josep Mayoral, per haver-me proposat de ser la pregonera d'aquest any. La veritat: és un honor, un gran honor. Gràcies, moltes gràcies.

A l'hora de començar a rumiar per on enfilaria aquest pregó, em venien a la memòria molts pensaments i s'anaven acumulant: que si la infància amb regust de paradís amb el pas dels anys; el meu Granollers, el d'ara, el d'abans i el del mig; els meus records de l'Ascensió; l'escola o, si voleu, les escoles; la feina, una feina apassionant que no és pas individual sinó col·lectiva... La llista seria llarga, i sí, divagant, divagant, vaig trigar a donar forma a aquests pensaments.

Mentre pensava en un recorregut per llocs i moments del meu Granollers de la infància, que és, per altra banda, el Granollers de molts de vosaltres, he tingut la sensació que em movia en un espai molt reduït: el carrer de Catalunya, el carrer de les Travesseres, la Plaça (ara en diríem la Porxada) i el carrer de Corró eren el meu espai vital; més endavant s'ampliaria al carrer d'Espí i Grau, quan als set anys vaig començar a anar a l'Escola Pereanton, que llavors encara en deïem *els Col·legits Nous*; puntualment, aquest espai vital de vegades s'allargassava, els diumenges, fins al

carrer de Torras i Bages; alguns diumenges d'estiu, fins a la carretera, per comprar un gelat a can Doña; de tant en tant fins al carrer del Portalet per anar a ca la tia Anita i, alguna vegada, fins i tot amb la meva mare ens aventuràvem a anar fins a la plaça de la Muntanya: tota una expedició.

El que també feiem, sobretot quan venia el bon temps, era anar fins a l'hort, l'hort del tiet Daniel, a l'altra banda de la riera.

El paradís de la Bíblia, el veig així, com aquell hort.

Vivia al carrer de Catalunya i aquest era el meu carrer. Als estius no me'n movia; com a molt, anava fins al carrer de les Travesseres, que era fi i s'hi podia patinar. El carrer de Catalunya era un carrer de terra i segons la meva mare, la Mercè de can Torling, no hi passaven les processons, ni la de Corpus, ni la de Setmana Santa; ni la Passada de l'Ascensió, és clar... precisament, perquè era un carrer sense asfaltar i ja se sap que en els carrers sense asfaltar tot és polseguera. I tant que m'hauria agradat poder contemplar, des del balcó de casa, el bestiar de l'Ascensió, les catifes de Corpus i els passos de Setmana Santa amb els armats inclosos! Encara que, tot s'ha de dir, els armats em feien una mica de respecte, per no dir una mica de por. Però és així com el balcó de casa quedava reduït, per culpa de la pols, a una única missió a la nit de Reis. És a dir, només tenia vida un cop a l'any, quan hi posàvem la palla per als camells i tres gotets de vi bo per als Reis de l'Orient i, després de tan noble missió, el balcó de casa ja no tornaria a fer servei fins a l'any que ve.

A l'estiu, al meu carrer, el carrer de Catalunya, com en tants carrers, als vespres, els grans prenien la fresca i la canalla jugàvem. Davant per davant de casa hi havia les Maries, mare i filla, que eren marmanyeres i que els dijous les trobaves al Rengle venent l'aviram. Al costat, a casa d'en Pere, la Trini i l'avi Llorenç, hi dúiem els ratolins que caçàvem amb la ratera perquè se'ls mengés la mixeta, i la meva mare, amb la Trini, cosia la roba del nino i les cortines de la cuineta quan s'acostava el

dia de Reis. També hi havia la fusteria de can Colomer, encara que s'hi entrava pel carrer de Torras i Bages; aquí vaig comprar els primers pals d'una pancarta per anar un Primer de Maig a Barcelona, a la plaça de Salvador Anglada, l'any 1970, i la roba de la pancarta, la vaig comprar a can Costa, al carrer de les Travesseres. També hi havia can Pisana, la Fecsa, can Vidal, la Quimeta, el taller de can Sidro, can Muntal, can Polo, can Xemeneia, ca la Nas Tapada, i encara hi havia més cases. Ah! I al carrer de Catalunya hi havia tres dides i totes tres es deien Cinta.

Un altre carrer que forma part d'aquest paisatge era el carrer de les Travesseres, on, com ja he dit, hi anava a patinar. Hi patinava amb els meus cosins, ells me'n van ensenyar. La casa dels avis, que no vaig conèixer, era al número 20, on ara hi ha la Societat Coral Amics de la Unió. Era a can Torling. L'avi, en Josep Duran Ballejà, tenia una parada de verdura a la plaça, a davant de can Puchades, on venia la verdura que collia d'aquell hort, aquell hort del paradís.

L'avi va ser ferit durant el bombardeig, perquè aquell dimarts 31 de maig de 1938 a Granollers ens van regirar el cel i a Granollers va caure *una pluja de dol terrible i desolada*.^{*} La seva germana hi va morir. El dia que en el Museu de Granollers vaig veure projectat en una paret el nom de les persones que havien mort en el bombardeig, hi vaig buscar amb desfici el nom de Maria Duran Ballejà i quan el vaig veure escrit vaig sentir tristesa i tranquil·litat, tot alhora. La meva mare em va explicar el bombardeig, a la seva manera, i també em va explicar per què, en senyal d'agraïment, sempre aniria a comprar el peix a can Canal i el pa, a ca l'Emília.

Per mi, els dies de cada dia, la Plaça, la Porxada, era un lloc de comprar i vendre, de res més. Els tiets hi tenien la parada de verdura, a davant de can Puchades, és clar; el meu pare hi venia fruita els dijous i la meva mare, clavells, els dissabtes. Els dissabtes quan sortia del col·legi, quan ja anava al Pereanton, corria cap a la parada

* "C'est une pluie de deuil terrible et désolée", del poema "Barbara" de *Paroles*, de Jacques Prévert

on venia clavells la meva mare, però val a dir que vendre flors ho trobava força avorrit; m'agradava molt més badar per les altres parades perquè hi havia molt més moviment, molta més xerrameca. Les parades que més em distreien eren les de pollastres i conills. Llavors en dèiem anar a ca la gallinaire i, si no m'equivoco, la nostra gallinaire era la Teresa de ca la Gília. Sovint quan passo per la Porxada encara veig aquells conills, que em deixaven bocabadada, estabornits i escorxats a les columnes, però si hi passo un diumenge, quan hi ha poca gent, encara sento aquella olor de ginesta i de clavells, de quan les dones desfullaven les flors en aquells coves de vímet per fer les catifes de Corpus.

La quarta dimensió del meu espai vital es tancava a l'escola. Fins als set anys, més ben dit fins que vaig fer la primera comunió, vaig anar al parvulari de la senyoreta Sofia Castro, just aquí al costat. Sortint a mà esquerra hi havia l'Institut i a baix, el parvulari; de fet era una sola classe i una sola mestra, la senyoreta Sofia. És ella que em va ensenyar a llegir i a escriure, a fer silenci (ho deia així: "Ara farem una estoneta de silenci."), a pintar, a mirar vistes fixes... I el dia de la primera comunió em va ensenyar, sense sermons, sense discursos, què era la dignitat.

Al Col·legi Pereanton vaig anar a la classe de la senyoreta Balbina, Balbina Busquets Bonet. Ens feia uns dibuixos preciosos a la pissarra i uns treballs manuals també dibuixats per ella que ens entusiasmaven; recordo una caputxeta vermella de paper que em va agradar molt i que s'aguantava com si fos una figura de veritat. Recordant, recordant, em quedo parada de les coses que sabia de la meva mestra (jo, llavors, només tenia 7 o 8 anys): que si vivia al carrer del Rec, al costat de Telègrafs, que si anava a dinar a can Quico, que si era soltera, que si el seu germà era el de la impremta Busquets... Molts anys després em van dir que el seu xicot havia mort en el bombardeig de Granollers. No ho sé pas, però en aquells moments encara vaig sentir més tendresa per aquella mestra. La senyoreta Balbina em va ensenyar a llegir en veu alta, a escoltar, a estimar les flors i, sobretot, ens captivava perquè era una persona molt dolça que mai no aixecava la veu.

A cada classe ens hi estàvem dos cursos i és així com al cap de dos anys vaig passar a la classe de la senyoreta Adelina, Adelina Sabater Marquès. Eren com la nit i el dia. La senyoreta Balbina, discreta, callada, parlava amb veu baixa...; la senyoreta Adelina, cridanera, tenia un to de veu fort i garlava pels descosits, però era també un tros de pa. L'adaptació va ser ràpida; d'ella, en recordo també la lectura, i les multiplicacions i les divisions. I el que sí que va ser una gran descoberta van ser aquelles cartes de famílies. En va comprar un joc, potser més d'un i tot, perquè érem moltes nenes a la classe, i ens va ensenyar com s'hi jugava: que si l'avia fornera, que si la filla peixatera, que si el pare fuster... i així fins a tenir una família sencera del mateix ofici. La senyoreta Adelina era una dona molt pràctica i els dies de pluja, quan ens havíem de quedar a dins la classe i no podíem sortir al pati, jugàvem i jugàvem a les cartes de famílies. Va ser una descoberta fantàstica.

En aquest recordar individual, que també molt sovint és col·lectiu, intervé amb força la llengua, aquesta llengua que ens han transmès els nostres pares o que hem afegit a la llengua que ens han transmès els nostres pares. Però aquesta llengua no va ser pas la llengua amb què vaig aprendre a llegir, ni la llengua de la ràdio, ni la llengua dels diaris, ni la llengua dels estudis, ni... però enmig d'aquest erm hi va haver persones que van fer que molts deixéssim de ser analfabets en la nostra pròpia llengua. A Granollers, una d'aquestes persones va ser en Salvador Casanova, que, en un pis del carrer de Barcelona, ens feia classes de català i una mica d'història de Catalunya als anys seixanta. Anys més tard, ensenyar la llengua formaria part de la meua feina i per tant de la meua vida. Primer, a l'Escola Celestí Bellera, amb en Jordi Valls i l'Adelaida Espauella; en Jaume Maspons, al Pereanton; la Mercè Gil i la Montserrat Medalla, a les Franqueses, i em deixo moltes, moltes persones, i així és com Òmnium anava procurant que a totes les escoles del país els infants tinguessin almenys un parell d'hores de català a la setmana. Recordem que feia 40 anys que l'ensenyament, tot l'ensenyament, només es podia fer en castellà. Després van venir les classes d'adults i, durant uns quants anys, moltes d'aquestes persones i d'altres que s'hi van afegir, vam fer classes de català a les associacions de veïns, a la

Casa de Cultura Sant Francesc, al Casal Pompeu Fabra, als Escolapis, a la fàbrica Bimbo, etc. i, finalment, l'any 1989 es va crear el Consorci per a la Normalització Lingüística, del qual l'Ajuntament de Granollers és membre fundador.

El Consorci, aquí, és el Centre de Normalització Lingüística, que és d'abast comarcal. Actualment, som 33 persones que tirem endavant cada dia tot un seguit de projectes per tal que la llengua arribi a tot arreu i a tothom. Ara som 33 persones, però al llarg dels anys n'hi ha hagut moltes més que també han fet que aquest centre de normalització creixés en qualitat, servei i ofici. Som 33 persones que cada dia intentem que, amb la nostra feina, aquells adults que no entenen el català, el vagin entenent; que els qui no el saben parlar, s'atreveixin a dir les primeres paraules i que els qui no el saben escriure, aprenguin a redactar una nota a la mestra dels seus fills, una postal als veïns o un currículum per buscar feina.

També resollem dubtes, revisem articles, rètols, publicitat, cartes de restaurants... serveis que tant pot necessitar una persona com una empresa, tant una botiga com una associació, i fa deu anys que també aparellem, si així ens ho demanen, una persona que normalment parla en català amb una altra que l'està aprenent i que tot passejant, tot prenent un cafè o bé entrant a la biblioteca, la fan petar una estona, i d'aquest enraonar en català, ara l'un i ara l'altre, tots dos seran, al cap d'un temps, una mica més savis.

Voldria que aquest pregó de l'Ascensió fos també un apunt perquè recordéssim que la llengua catalana es mantindrà viva, ben viva, si nosaltres la fem servir; sí, és així de senzill, i que això no està renyit amb parlar una altra llengua a casa. No es tracta de renunciar sinó d'incorporar.

No sé fer proclames ni discursos. Estic intentant amb aquestes paraules, paraules tenyides de records i d'emocions, fer unes petites pinzellades de la meva ciutat, de la nostra ciutat, explicar trossets de vida de nosaltres mateixos i tornar a dir, a la meua manera, que la llengua cal estimar-la, aquesta llengua que voldria "rica i

plena”, i també voldria dir-vos que espero que en aquest any 2014 tinguem l’oportunitat de fer un pas important cap a aquesta plenitud.

Desitjaria també, en aquests moments, tenir molts records de l’Ascensió i poder-los anar desgranant per compartir-los amb vosaltres, però els records, ho sabeu prou bé, són capritxosos i n’hi ha uns que et queden gravats per sempre, d’altres que se’n van i no tornen mai més, d’altres que es disfressen i t’enreden, i n’hi ha alguns que tot recordant treuen el nas perquè els atrapis.

Sabeu on vaig veure els primers cavalls, les primeres foques, els primers elefants, els primers porcs... fent giravoltes? A l’Ascensió de Granollers. I tot aquest bestiar, multiplicat en aquells mirallets que et picaven l’ullet.

I sabeu on vaig veure la primera màquina de rentar automàtica, amb aquell tambor de fusta envernissada, lluent, molt lluent, que també giravoltava? A l’Ascensió de Granollers.

I sabeu quins personatges també giravoltaven quan arribava l’Ascensió? Els gegants. I quins gegants? Els meus, en Cosme i la Damiana. En Cosme amb aquell barret de copa i el pergami a la mà dreta, i la Damiana amb el mocadoret de puntes i aquell pom de flors tan ben guarnit.

I encara un altre: sabeu on vaig beure la primera copa de xampany? A l’Ascensió de Granollers. I a quin lloc? Doncs, a la plaça dels Porcs, en un estand on feien pollastre rostit, just al costat d’aquelles fantàstiques màquines de rentar automàtiques.

I ara sí, sí que us he de dir que he deixat per al final el record més excels que guardo de l’Ascensió, el millor de tots, que potser mai no hauria recordat si no hagués tingut l’oportunitat de fer aquest pregó i que em fa il·lusió compartir amb vosaltres perquè és com un petit tresor.

Per a mi el record de l'Ascensió és sobretot una olor, una olor intensa de rosa, de moltes roses, i el flascó que guardava aquesta olor era la Biblioteca, aquesta biblioteca.

Tanquem un moment els ulls i imaginem-nos que som aquí mateix on som ara, amb les parets folrades de llibres fins al capdamunt, i a les taules, a sobre les taules, molts gerros amb roses, roses de tots colors i de totes mides, roses que fan olor.

En el paradís perdut de la infància, hi és ben present aquest record del concurs de roses que organitzava el Museu i que es feia aquí, a la Biblioteca, en aquest flascó de luxe. Només et calia destapar-lo, és a dir, obrir la porta i entrar, anar entrant i anar mirant, i amb veu baixa senties algú que deia: “Quina rosa més grossa!”, “I aquella, sembla de vellut, oi?” “Oh, i aquelles altres, que petitones que són!”... I és així, amb aquest murmuri suau, com anaves fent tot el recorregut per la Biblioteca, i no et calia acostar-te a cap rosa per sentir-ne l'olor perquè tota la biblioteca feia olor de rosa; tota, tota n'estava impregnada, i aquest perfum s'endinsaria en els replers de la memòria i ja no em deixaria mai més. Molts anys després, quan les roses no fessin olor, jo encara sentiria aquella fragància, aquella olor, que m'acompanyaria tota la vida.

I amb aquesta olor de roses desitjo que la Fira de l'Ascensió sigui molt lluïda i plena d'encerts, que tots els granollerins en siguem uns bons amfitrions i que totes les persones que ens vinguin a visitar s'hi sentin ben acollides.

Moltes gràcies.

Anna M. Jansana i Duran
Granollers, 26 de maig del 2014

Col·lecció “Pregó de la Fira i Festes de l’Ascensió”

1990. AMADOR GARRELL I SOTO
1991. ANTONI JONCH I CUSPINERA
1992. MARIA MERCÈ ROCA
1993. JORDI BAULIES I CORTAL
1994. JOSEP LLUÍS ARIMANY NICOLAU
1995. ORIOL MONTAÑA I TUSET
1996. RAMON PARELLADA GARRELL
1997. PERE CANAL I BALIU
1998. RAMON MUNNÉ I COLL
1999. PIUS CANAL I ANFRES
2000. ANTONI ROS MARBÀ
2001. MARC MAYER I OLIVÉ
2002. JOAN CLOS I MATHEU
2003. JOAN TRIADÚ I FONT
2004. MARTA MATA I GARRIGA
2005. DOLORS LAMARCA I MORELL
2006. EVANGELINA ORIOL PIBERNAT
2007. MARTA ESTRADA I MIYARES
2008. ANNA M. PALÉ I LLAVINA
2009. MONTSERRAT LORENTE OLIVER
2010. MERCÈ RIERA I MANTÉ
2011. HERMÍNIA JUBANY I BERGA
2012. PEPITA MAYMÓ I CIRERA
2013. MONTSERRAT PONSÀ I TARRÉS
2014. ANNA M. JANSANA I DURAN

Ajuntament de Granollers